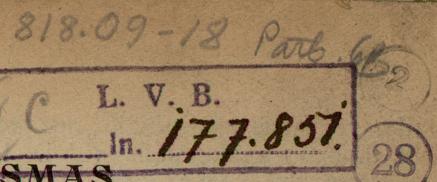

8
L 431

L 4 8
H31

8
L-431

Anna Bērzkalne

IGAUŅU TAUTAS DZIESMAS

Mūsu Kr. Barona sakārtotās Latvju Dainas 1923. iznāca jau otrā izdevumā (pirmais no 1894—1915), bet igauņiem tikai šā gada pavasarī izdevies dabūt gatavu pirmo sējumu no savu tautas dziesmu pilnīgā sakopojuma, kas apvienos visus viņu līdzšinējos krājumus, izņemot 1904—1907. atsevišķi izdotās setukeziešu dziesmas (Setukeste laulud¹).

Varētu domāt, ka esam saviem kaimiņiem par gadiem trīsdesmit aizsteigušies priekšā, bet patiesībā iznāk otrādi, atkarībā no dažādiem uzdevumiem, kādus sev sprauduši viņu un mūsu tautas tradiciju krājēji.

No ievada Latvju Dainām redzams, ka Kr. Valdemāra un viņa biedru mērķi bijuši diezgan šauri: vispirmā kārtā iepazīstināt krievu augstākās un intelligentākās aprindas ar mūsu tautas dzeju (L. D. II sēj. VI 1p.) Kad šo uzdevumu veic J. Sproģis viens pats ar savām stukmaniešos sakrātām dziesmām. (Памятники латышского народного творчества, 1868), tad Maskavas pulciņš grib sagādāt pāšu tautai domātu dailāko dziesmu izlasi. To atkal padara uz savu roku Āronu Matīss, izdodams 1888. gadā jūsmīgiem apcerējumiem ievadītās „Mūsu tautas dziesmas“.

Sevišķas intereses par latviešu īsajām līriskām dziesmām ap 60-to gadū vidū ari nebija; to liecina Neumaņa sakrāto Zūrenieku dziesmu priekšvārds: „Igauniem laimējās no daudz izmētām druskām sastādit vienu gaļu dziesmu (domāts Kreutzwalda Kalevipoegs), kas apdzied tautas vecos laikus un toreizēju dzīvi... Bet Kad pārlūkojam (Büttnera, Bergmaņa, Bielensteina) sakrātās latviešu tautas dziesmas, tad atrodam, ka tās zīmējas tik uz jaunākiem gadu simteņiem un mums nedod nekādas jeb tikai maz ziņas no veciem laikiem. Tās jo vecas dziesmas ir saprotamā vīzē zudušas, un kas vēl no tām uzejamas, tās tik pa mazām drusciņām vien izkaisitas atrodas. Tādēļ ari šo drusku krāšana teicama“ (Pēterburgas Avizes, 1864, piel. 46. 1p.)

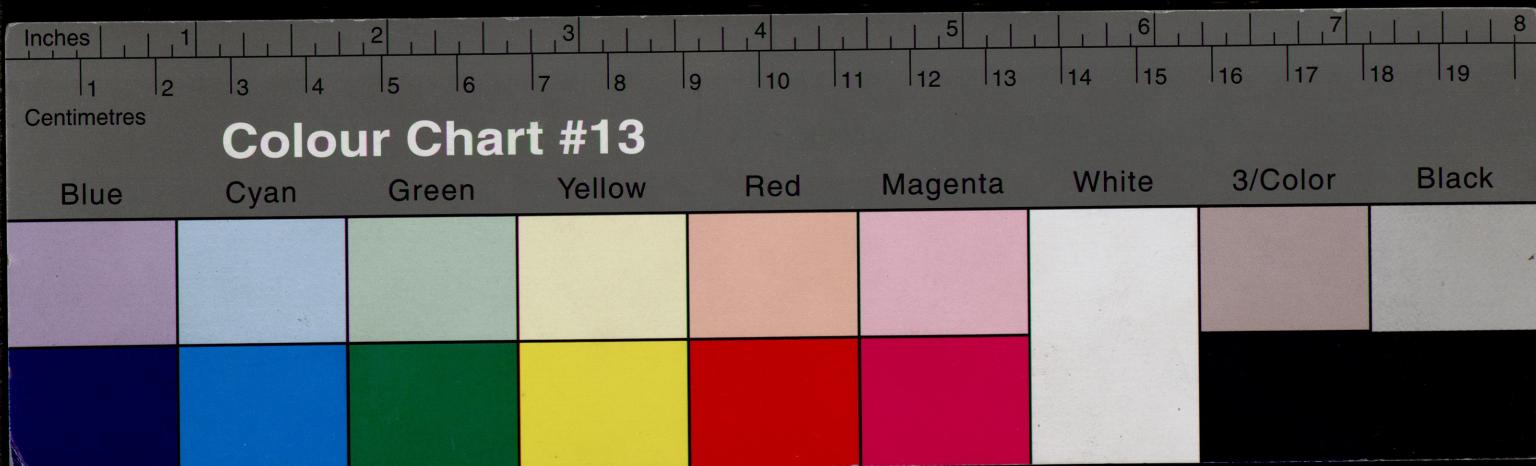
Bet Brīvzemnieks un dziesmu svētki ir ierosinājuši dzīvākos un attīstītākos latviešus krāt savas tautas dzeju, tā ka uz Maskavu straumēm sāk plūst manuskripti, un Valdemāra pulciņš tagad sprauž sev plašāku mērķi — visu līdz tam uzrakstīto dziesmu izdošanu. Lai krājums iznāktu pilnīgāks, tad tirgotājs H. Wissendorfs 1893. sa-

¹) Eesti Rahvalaulud. Dr. Jakob Hurda ja teiste kogudest. Esimene köide. Tartu. Eesti Kirjanduse Seltsi Kirjanstus. 1926.

Igaunu tautas dziesmas. No Dr. J. Hurta un citu krājumiem. Redigējuši M. J. Eizens, Kaarle Krohns, Viktors Alava, Oskars Kallass, Valters Andersons, V. Crūntāls. Pirmais sējums. Fērbata. Igaunu literariskās biedrības izdevums. 1926. LXX + 487 1p.

Saturs. O. Kallass. Priekšvārdam. K. Krohns : Izdevums, par igauņu tautas dziesmu pantmēru. Par dziesmu variantu salīdzināšanu. Pētījuma veida paraugs. K. Krohns un O. Loorits : Atsevišķu dziesmu saturs un izplatīšanās (inhalt und Verbreitung der einzelnen Lieder). V. Grūntāls : Izdosanas veids. Apriņķi un draudzes (Kreise und Kirchspiele). V. Andersons : Plan des Werks. Editionsgrundsätze (Darba plāns. Izdevuma principi). Saīsinājumi (Abkürzungen). Pielikumi un izlabojumi. Dziesmas 1.—12. Pielikumi. M. Eizen : Gala vārds.

1

rīko vākšanas ekspediciju „uz tādiem apgabaliem, kur varēja cerēt uz labiem panākumiem“ (L. D. I sēj. IX lp.). Ar to beidzas tautas dziesmu krāšana, kuļu, inercijas dzitas, vēl turpina atsevišķas personas, bet vispārīm ar 1894. gadu sākas izdosa na, kas līdz šim pāšam laikam palikusi galvenā lieta gandrīz visiem mūsu tautas tradīciju krājējiem.

Gluži citādus nodomus un ari citādus panākumus vērojam no igauņu tautas dziesmu pirmā sējuma ievadrakstiem.

Dziesmu krāšanas centrā stāv dedzīgais tautas atmodas darbinieks Jēkabs Hurts — ģimnāzijas skolotājs un vēlāk mācītājs —, kuļu ar lielu cienību min ari „Baltijas Vēstnesis“ savos pirmajos gadagājumos, rakstot par igauņu vispārīgiem dziesmu svētkiem 1869. g. u. c. Hurts priekš pussimts gadiem bij izteicis domu, ka izdodams pilnīgs igauņu veco dziesmu krājums. „Tā bij pārdroša ideja,“ saka Kaarle Krohns (Ievadam, XII lp.), „jo dziesmu krāšana bij vēl tikai pašā sākumā; pirms Hurta no visas Igaunijas nebija uzrakstīts ne divi tūkstoši dziesmu... H. Neuss bij no 1850 — 1852. ap 350 nodrukājis... Pats Hurts 1860-tos gados ar savu radu palidzību bij uzsacis izsmēlošu krāšanu savas dzimtenes Põlvas draudzē (Veravas apr.), kuļas dziesmas, ap pusotra tūkstoša uzzīmējumu, viņš 1875., 1876. un 1886 trijos izlaidumos lika nodrukāt. Tie bija dziesmu krājuma „Vecā kokle“ (Vana kannel) pirmā daļa.“ Šaj krājumā pēc Hurta nodoma bij jāietilpst visām igauņu vecajām dziesmām, kādas vien katrā draudzē uzglabājušās. Otra „Vecās kokles“ daļu Kolga - Jaani (Klein St. Johannes) draudzes dziesmas viņš laida klājā 1884. un 1886. gadā. Bet trešo daļu „Setukeziešu dziesmas“ publicējot, viņa noluki bij tapuši vēl lieliskāki — izdot visas igauņu tautas tradīcijas, no kā dziesmas būtu tikai pirmā daļa.

Izdošanu traucē igauņu spaidīgie apstākļi. Tādēļ Hurts galveno svaru liek uz krāšanu. Par Igauņu literāriskās biedrības priekšsēdētāju būdams, viņš runā par to no 1871 — 1881. gadam gandrīz katrā sēdē, izlieto vākšanas ceļojumiem visus savus atvaininājumus, sūta ar saviem līdzekļiem krājējus, kamēr beidzot nāk pie slēdziena, ka tādā veidā nav sasniedzams viņa mērķis — sakrāt no visām igauņu draudzēm visas tur pazīstamas tautas tradīcijas, īpaši vecās izzūdoshās dziesmas. Un tad 1888. g. janvarī viņš nodrukā laikrakstos uzsaukumu igauņu tautai, lai tā pati sāktu savas vecās atmiņas uzrakstīt.

Par tā iespaidu stāsta Oskars Kallass: Viņš nonācis igauņu dzīves viduspunktā, Tērbatā, ap 1887. gadu. Tas bijis viens no bēdigākiem laikmetiem igauņu vēsturē. Pirmie tautiskie centieni gājuši bojā, iepriekšējiem spaidiemi nākuši jauni klāt. Bet tautas dvēsele meklē izeju, tā negrib palikt vairs citu kalpībā, tā sajūt, ka tai ir kaut kas siks, kas tai dod tiesības būt pašai par sevi, nevis citiem par vergu, un tā grib darīt darbu savas īpatnības labā. Bet visi ceļi cieti, visur šķēršļi priekšā. Viss bīstams, separatisks, aizliegts. Liels nogurums ir pārņēmis zemi. Tad parādās Dr. J. Hurta uzsaukums par veco tradīciju krāšanu. Hurts vienā mirklī bij uztvēris tautas gara prasības. Ārvien plašākas aprindas iedegas sajūsmā, un zem tau-

karoga sākas pasaizliedzīgs, atlīdzību neprasōšs darbs. Kamēr tai, zot sanests zem jumta, laikam gan pilnīgāk kā nevienai citai tau-tai, viss ko tautas gars pagātnē radjis — MONUMENTA ESTONIAE ANTIQUAE.¹

Tūkstoš krājējus, pēc Kaarle Krohna vārdiem, bij iekustīnājis J. Hurts. Saprotams, ka tas nevarēja būt viena uzaicinājuma rezultāts. Par iesūtītiem materialiem Hurts sniedza laikrakstos pārskatus, kur bij atzīmēti rakstītāju un teicēju vārdi, sūtījumu uu savākto variantu skaits līdz ar krāšanu vadošām piezīmēm. Šie pārskati, kas no Hurta prasi jaoti daudz pūlu un bij iespējami tikai pateicoties igauņu preses intēlīgencei, uzturēja dzīvu tautā interesi par iesākto darbu un ierosināja arvien jaunus līdzdarbiniekus. No tiem kā izcilākie minami prof. M. J. Eizens un Dr. Oskars Kallass.

Rezultātā — lieliskākais tautas tradīciju krājums pasaulē.²

Hurts mira 1907. g. janvari (dz. 1839), paguvis ar Somu literāriskās biedrības palīdzību izdot tikai setukeziešu dziesmas. Viņa krājumu — 160 biezus manuskriptu sējumus profesors Kaarle Krohns aizveda uz Helsingforsu, bet Hurta bagātā biblioteka Pēterpilī gāja bojā.

No sākuma somi bij domājuši izdot igauņu dziesmas kopā ar savējam, bet krājumiem pieaugot, šis nodoms bij jāatmet; trūka arī līdzekļu. Tādēļ visa enerģija koncentrējās uz pētišanu. Somu literāriskās biedrības folkloras archivā apvienotie somu un igauņu milzīgie krājumi palīdzēja viņiem izstrādāt vēsturiski - geografisko metodi, kas radīja apvērsumu tautas tradīciju pētišanā un nostadīja viņus šīni zinātnē visas pasaules priekšgalā.

Strādājot ar pirmavotiem, sistematiski, bieži vien ar personīgiem uzzīmējumiem no tautas mutes, papildinot jau savāktos materialus, radās tādi apbrinojami darbi kā Oskara Kallasa „Die Wiederholungs-lieder der estnischer Volkspoesie“ (Helsingfors 1901) un Antti Aarnes „Das estnisch-ingermanländische Maie-Lied“ (FFC nr. 47.). Pētidami savas tautas dzeju, somu zinātnieki bij mācījušies augstāk par drukātiem izdevumiem, kur redaktori bieži patvājīgi, vai ārēju apstākļu spiesti, daudz ko grozījuši, vērtēt oriģinalmanuskriptus un it īpaši tos, kuļus rakstījuši veco tradīciju zinātāji paši.

Kaarle Krohns pat izsakās, ka pētnieki varētu iztikt tikai ar rokrakstiem vien, ja šie nenolietotos un ja nebūtu jābaidās, ka kāds nelaimes gadījums tos neiznīcina (Ievadam, XIV lp.).

Lielā cieņa pret pirmavotiem gaiši redzama igauņu tautas dziesmu izdevumā. Pēc Valtera Andersona (Plan des Werks. Editions Grundsätze, LXVIII lp.) „visi teksti, kā jau drukātie, tā nedrukātie, iespiesti nevis normalizētā, bet pīmatnējā veidā, tā tad ar visām dialektiskām īpatnībām, valodas un ortografijas nekonkvenčem un kļūdām, lai pētniekam varētu pilnīgi atlīdzināt oriģinalu; tikai vietas, kur rakstītājs acīm redzot pārrakstījies vai ari kur drukātā tekstā atrodas kāda neapšaubāma

¹⁾ Priekšvārdam, VII u. t. lp.

²⁾ Sal. Izgl. Min. Mēnešr. 1926. g. 1. nr. Igauņu un somu folkloristiskais darbs.

drukas kļūda, ir labotas, kas tomēr katru reiz zem teksta atzīmēts. Šo savā ziņā fotografijai līdzīgo originalteksta atdarinājumu tomēr ierobežo šādi principi: 1) katras rindas sākuma vārds drukāts viscaur ar lielo burtu; 2) tāpat visi vietu un īpašvārdi; 3) izdevējiem pieder visa interpunkcija (kas originālmanskriptos pa lielākai daļai atrodas nožēlojamā stāvoklī)."

Cik daudz laika un darba prasa izdošana, to zinām no mūsu Latvju Dainām, pie kuriem Barontēvs ar lielako cītību un neatlaidību sastrādāja ap 35 gadi. Ari igauņu tautas dziesmu drukāšana, nemot vērā kolosalo rokrakstu daudzumu, pat pie visciešākā darba prasiot vairākus gadus desmitus (V. Andersons, turpat LXVI lp.). Neskatoties uz to, ka nepieciešamākie priekšdarbi jau paveikti: sagatavoti manuskriptu noraksti, sastāditi pa tipiem dziesmu saraksti, un ka pie izdošanas strādā vesela rinda energiskāko zinātnieku.

Vispirms, zināms, nodomāts publicēt vecās dziesmas kā svarīgāko un interesantāko krājuma daļu. Par vecu dziesmu, pēc V. Andersona apzīmējuma, pie igauņiem (tāpat kā pie somiem) sauc tādu tautas dziesmu, kas sacerēta vecajā nacionalajā pantmērā — kvanti-tējošā četrpēdu trochajā, bez atskanām un strofām, kas ļoti plašos apmēros lieto aliterāciju un paralelismu un savā archaiskā valodā uzglabā daudz tādu vārdu formu, kādas citādi kopš daudziem gadus simteņiem zudušas. Tā ka ari šo veco dziesmu uzrakstīts milzīgs vairums, tad izdevēji pirmā kārtā izvēlejušies e p i s k ā s dziesmas.

„Igauniem tomēr nav varonu dziesmu (kā somiem vai lielkrieviem), kur kāds dziesmu cikls grupējas ap vienu un to pašu noteikti raksturotu varonpersonību; tā saucamās igauņu episkās dziesmās bieži nav pat paša par sevi interesanta vēstijuma kodola, kas ari prozas veidā varētu no mutes uz muti tālāk izplatīties. Igauņu episkā dziesmā svarīgākais forma, noskaņa, dzejiskā glezna, bet vēstijuma saturs pilnīga blakus lieta: kā fantastiska sapņu tēlu virkne tas visbiežāk aizslīd klausītājam gajām un izirst pavism, ja tas jāpārkausē prozas formā. Par episkām šīs dziesmas var sāukt tikai salīdzinot ar tīri liriskām, kuriem vispārīm nav nekāda vēstijuma centra.“ (V. Andersons, turpat, LXVI lp.).

Paraugam še vārdu pa vārdam tulkots viens no dziesmu tipiem par kokli, kas ievadā nodrukāts kā pirmatnējā veida atdarinājuma piemērs.

Minu hella vennakene
Tegi kannelta kojassa,
Pilīda peretoassa
Ôunapuusta õigeesta,
Saiapuusta sirgeesta,
Vahterasta valgeesta.

Sai siis kannel valmieksi,
Ei saanud pilli peksajada,
Kandele kôlistajada.

Minu hella vennakene,
Vii see kannel kammerisse,
Sea sängi serva peale;
Peksa ise peigalalla,
Sôrme otsilla osa'a.

Nônda hüüsi venna pilli,

Mans mīlais bâleliņš
iztaisija kokli namā,
stabuli saimes istabā
no taisnā ābeleskoka,
no slaidā lazdaskoka,
no baltās kļavas.

Tapa tad kokle gatava,
[bet neviens] nemācēja stabuli spēlēt [sist],
ne kokli skandināt.

Manu mīlu bâleliņ,
nes šo kokli kambari,
nosēsties uz gultas malas;
sit pats ar ikšķiem,
ar pirkstu galiem veikliem.
Tā spēleja brālis stabuli,

Haledaste [hella] kannel,
Kui nutavad noored neiud,
Uigavad ujugalused
Viesssa isa kodunta,
Tuuesssa ema talusta,
Minnessa mehe koduje,
Kaasa òue kallatessa.

aizgrābjošo [maigo] kokli,
ka raudāja jaunās meitas,
vaimanāja ligavas plivurotās,
aizvedot no tēva nama,
šķījoties no mātes sētas,
aizejot uz vira māju,
vira vārtus atceļot. —

Hurta pasākumu — izdot katras draudzes dziesmas atsevišķi, izdevēji nav turpinājuši kā pētišanu apgrūtinošu. Dziesmas apvienotas pēc tipiem, tāpat kā Latvju Daiņas. Sakārtojumā tomēr ieturēts nevis variantu līdzīguma, bet vēsturiski-geografiskais princips: varianti sakopoti pēc aprīķiem un aprīķos pēc draudzēm, pie kam aprīķu un draudžu kārtā negrozāmi noteikta. Visi dziesmu teksti, principā nemot, pilnīgi nodrukāti, izlaistas tikai vietas, kas burtiski atkārtojas un ko lasītājs bez pūlēm var rekonstruēt, un no svešiem dziesmu tipiem aizgūtas daļas, no kuriem nodrukāts tikdaudz, lai lietpratīgs lasītājs šo dziesmu tipu varētu noteikti pazīt; šis izlaistās daļas nodrukātas kopā ar attiecīgo dziesmu tipu. Visi izlaidumi atzīmēti ar domu svītru, un to apmērs redzams no trūkstošo rīnu skaita.

Pirmā sējumā ievietoti pavisam 12 dziesmu tipi: Kokle (35 varianti), Radišana (148), Zelta sieva (108), Maretas bērns (36), Kristītās mežs (35), Kuģa koks (35), Kalps debesis (61), Noslikušais brālis (195), Kemmes meklēšana (125), Somu vērsis (39), Brīnumdaris (73), Pārdotā jaunava (130).

Kokles motivu atskaitot, igauņu dziesmu pētnieki atraduši līdzību ar latviešiem ari dziesmā par ūdeni iekritušo ķemmi (susekli). Tānā daudzi varianti sākas ar uzaicinājumu saulei drīzāk rietēt, jo visi noguruši, pat stiprie vīri. Bet saulei nav laika rietēt, tai jasukā meža gali un bātu galvas, līdz beidzot ķemme iekrīt ūdenī¹.

Loti tuvi latviešu tautas dzejai ir ari daži motivi dziesmā par noslikušo brāli, kas izplatīta visvairāk Latvijas robežas tuvumā. Māsa iet brāli meklēt, satiek sauli, mēnesi, zvaigzni (latviešu dziesmā zvejniekus) un vaicā tiem, vai tie neesot redzējuši viņas brāli. Vairākos variantos prasītie savukārt taujā, kāds viņš izskatījies, un atbilde vietām gluži sakrit:

Pārnuma (Pērnava) 40. Karksi
Puna pōski, puna uuli,
Valge pāā, vaha juuse...
(sārti vaigi, sārtas lūpas,
balta galva, vaska mati.)

Latvju Dainas, 30849,11
Dižens puisis, sārti vaigi,
Iedzeltēni matu gali.

Vispārim liekas, ka igauņi bieži vien savu dziesmu salikšanā lietojuši tos pašus akmeņus kā latvieši, tikai citādā sagrupējumā, un ka, salīdzinot vecās dziesmas, varēsim iegūt skaidrāku notēlu par abu tautu senajām attiecībām. —

Setukeziešu dziesmu izdevumā Hurts labākos un pilnīgākos variantus atzīmējis saturu rāditājā ar zvaigznīti. Žēl, ka šoreiz izdevēji, kam dziesmu saturs vislabāk pārredzams, nav to darījuši. Tas atvieglotu

¹⁾ Sal. O. Kałlass, Wiederholungslieder, 391. lp.

nevien cītautiešiem iepazišanos ar igauņu tautas dziesmām, bet būtu no svara ari pašu pētniekiem viņu darba sākumā.

Ievadā īpaša nodaļa no K. Krohna un O. Looritsa par atsevišķu dziesmu saturu un izplatīšanos, ar vācu tulkojumu un norādījumiem uz šo dziesmu specieliem pētījumiem. Par katru dziesmu sastādita tās izplatīšanās karte. — Kad O. Looritsam ieminējos, ka šis kartes gan neverās uzskatit par definitīvām, jo krāšanu turpinot, taču vēl varētu nākt kļāt uzzīmējumi no citām vietām, tad viņš atbildēja, ka no visām igauņu draudzēm dziesmu iesūtīts tik daudz, ka tādi gadījumi neesot domājami.

Tik tālu tikuši igauņi, kamēr mums vismaz četras piektdaļas no Latvijas ir šīni ziņā vel nepazīstama zeme.

Kad raža savākta zem jumta, saka Oskars Kallass (Priekšvārdam, IX l.p.), tad sākas jauna veida darbs: kūli jāraisa valā, vārpas jāizkul, jāvēti, kamēr apcirkņos sabērti tiri graudi. Šis zinātniskais, analītiskais darbs ir igauņu tagadējais uzdevums.

Profesors Kaarle Krohns izsaka pārliecību, ka nevajag nemaz būt ar augstskolas izglītību, lai palīdzētu šo uzdevumu atrisināt, un ka pētišanas darbs varētu aizņemt vēl plašākas aprindas nekā savā laikā tautas dziesmu krāšana. Tā rastos zinātniska antoloģija, kam būtu liela nozīme nevien pašu, bet ari pasaules literatūrā.

Lai iepazīstinātu visus interesentus ar salīdzinošās pētišanas pamējiem, ievadam pievienotas nodaļas par igauņu tautas dziesmu pantmēru, dziesmu variantu salīdzināšanu un pētišanas veida paraugs. Kaarle Krohns te rāda, kā, analizējot rindu pa rindai, vārdu pa vārdam, ļemot vērā visas valodas, pantmēra un satura īpatnības, pamazām izlobās dziesmas pirmatnējais veids, noskaidrojas iemesli pārvērtībām, kādas notikušas, dziesmai no savas izcelšanās vietas tālāk izplatoties. Tikai šādi izpētītas dziesmas, pēc somu zinātnieku atzinuma, var noderēt par pamatu tautas kultūras vēstures un psicholoģijas studijām.

Igauņu tautas dziesmu pētišanai nozīme ari priekš citām kaimiņu tautām, kuļas starptautiskās kultūras vēsmas agrāk aizķērušas, kādēļ ari viņu tautas dzejas avoti agrāk apsikuši. Atrazdami savas vecās tradicijas pie igauņiem uzglabātas, citu tautu zinātnieki atvērs viņiem savas durvis. Un pa tām viņi varēs iejet ari kultūras tautu saimes svētkos un sagatavot sev draugus vēlākiem grūtiem brīziem (O. Kallass, Priekšvārdam, IX l.p. u. t.)

Bet ne tikai aukstajai zinātnei, kam interesanta ari mirstoša tauta, noder tautas dzejas apcirkņi. „Vai tautas dzeja jau sasniegusi savu gala mērķi, kad tā skaisti iespiesta biezos sējuīmos, ko nelasa, bet ko ar lepnumu var parādīt katram viesim?“ prasa Oskars Kallass. Sajūsmas pilna nodzīlināšanās savas tautas senajā gara dzīvē atmodinās ari citus snaudošus spēkus un palīdzēs sekmīgi tālāk veidot savu īpatnēju kultūru. Tāpat kā tautiskās atmodas laikmetā valodas, rakstniecības un dziedāšanas biedribas bijušas pirmās, un tad tikai tām sekojušas lauksaimniecības biedribas, bet ne otrādi.

Un tālāk Oskars Kallass dažiem vilcieniem zīmē igauņu nacionalās apziņas attīstību, kas uz mata sakrit ar mūsējo (Priekšvārdam, XV l.p.):

„Pirms dažām paaudzēm mēs nostājāmies vietējo vācu priekšā,

rūpēdamies, lai tie mūs atzīst par pieaugušiem, kad varam to pašu, ko viņi, un par pierādījumu sniedzām, piemēram, mūsu nevainojamo vācu valodu. Bet mums attīstoties, zuda bailes, ka igauņi runājošos var noturēt par zemāku cilti, un mēs iedrošinājāmies ticēt, ka pašu valoda ir viens no galveniem līdzekļiem kulturelai augšanai.

„Drusku tālāk pa ceļu gājuši, nonācām milzu soļiem plašākas publikas priekšā, nekā bija šejenes vāci, vēlēdamies, lai mūs atzīst par eiropešiem, un kā apstiprinājumu rādījām: mēs varam taisni to pašu, ko ari jūs; mēs domājam tāpat kā jūs; mēs rakstam tāpat un par to pašu.

„Kā ar nodomu mēs tā ejam gaļām tam, kas mums īpatnējs. Vai te neslēpjās pa daļai tās pašas zemākās cilts bailes kā igauņu valodas lietošanā? Beidzot vēl Eiropa var mūs pieskaitit pie ne-eiropešiem!

„Bet Eiropa labprāt nenieved to, ko tā pati ražo, ari gara pasaulē nē. No jaunā pienācēja vispirms prasa: kas jums jauns, ko mums teikt? Ko varat pievienot mūsu atziņām, zināšanām, domāšanas un izteiksmes veidam?

Un ja ari neliktu tik daudz svara uz svešām tautām, bet domātu tikai par sevi, par savu dzimto zemi, tad ari „nākotnes koks stāv jo stingrāk, jo dzīlāk tā saknes iespiedušās pagātnes slāņos.“

Oskars Kallass norāda uz radu cilti — somiem, kur tautas dzeja ar savu spīrgto iespaidu tā veiçinājusi valodas attīstību, literatūras un mākslas uzplaukšanu. Viņa būšot ari tā, kur igauņi un somi dzīvāk kā līdz šim izjutīšot savu radniecību un tā ciešāk tuvināšoties savā starpā.

Priekšvārdū nobeidzot, viņš saka: „Tautas dzeja bija dzīvs spēks mūsu senču iekšējā dzīvē, tā palīdzēja pārciest garīgi smagos laikus mūsu tagadējo paaudžu vecākiem, jaunajiem atliek paveikt to, ka no tās tiek mūsu celjamam namam stiprs balsts — FUNDAMENTUM ESTONIAE NOVAE.

Katrā ziņā ari mums, latviešiem, nav cita ceļa uz īpatnēju kultūru, kā tikai caur savu tautas dzeju. Tā nodziļinādamies, pieiesim tiešāk klāt ari saviem kaimiņiem, un tā viņa taps par tautu savstarpējas tuvināšanās pamatu — FUNDAMENTUM EUROPAE NOVAE.

Iespiests II. Rīgas Arodu Skolā, Strūgu ielā № 4.

25380.

19. OKT. 1926

120

